

Departementaal-vertrouwelijk
Duiding Maatschappelijke impact
COVID-19 (nr.22)

Maandag 22 februari 2021
Geactualiseerd tot maandag 22 februari 11.00 uur

Kerneenheid
Analyse

Duiding

- Na de openbare ordeverstoringen van eind januari, zijn de fysieke uitingen van maatschappelijk ongenoegen weer bedaald. Geplande en ongeplande demonstraties zijn vreedzaam van aard. De gekozen actiemethoden en doelwitten van actievoerders zijn veelal ad hoc, reactief en afhankelijk van ontwikkelingen die door hen als negatief worden gezien. Het is daarom voorstelbaar dat 'de gebeurtenissen' over de avondklok gevoelens van onvrede kunnen aanwakkeren of verder versterken. Hiervan kan sprake zijn bij zowel een negatieve uitkomst voor Viruswaarheid in haar rechtszaak tegen de Staat, als bij de aangenomen spoedwet.
- Ook de campagne van Herstel-NL kan een katalyserende werking op gevoelens van onvrede hebben, te meer omdat die campagne wordt gedragen door experts. Tegenover dat potentieel katalyserende effect staat de duidelijke kritiek op de campagne, afkomstig van zowel experts, media (getuige de uitzending van [REDACTED] op 21 februari) als politiek (inclusief de oppositie).
- Ondanks toegenomen oproepen om versoepeling, blijft er op hoofdpunten draagvlak voor het overheidsbeleid en worden de maatregelen door de meerderheid van de bevolking zo goed en zo kwaad als het gaat nageleefd. Zo werd de onduidelijkheid over het handhaven van de avondklok, na de rechtszaak van 17 februari, niet aangegrepen als *window of opportunity* om na 21.00 uur nog op straat te verkeren. De laatste peilingen geven echter een dalende lijn weer van het aantal mensen dat achter de maatregelen staat.
- Actuele ontwikkelingen leiden soms tot stevige kritiek en mogelijk draagvlakverlies. Problemen met de heropening van onderwijs en de langzame vaccinatiecampagne, zorgen over privacy bij coronatesten en een gebrek aan perspectief kunnen hieraan bijdragen. Draagvlakverlies kan ook optreden bij het verlengen van de coronamaatregelen terwijl de cijfers blijven dalen, wanneer het urgentiebesef afneemt en de derde golf als gevolg van de besmettelijkere varianten (nog) niet optreedt.
- Tot slot kan berichtgeving over sterke negatieve economische gevolgen voor sommige groepen in de samenleving (zoals ondernemers) en gevolgen voor de jeugd het algehele draagvlak doen afnemen, of bij specifieke groepen wanneer de berichtgeving juist hen aangaat. Dit geldt bijvoorbeeld voor de brancheorganisaties KHN (horeca) en INretail (detailhandel). Bij deze groepen kunnen gevoelens van ongelijke behandeling (wanneer zij niet in aanmerking komen voor experimenten met toegangs-testbewijzen), of een onvolledige onderbouwing van voor hen geldende maatregelen, extra bijdragen aan draagvlakverlies.

5.1.2e

Situatiebeeld

Draagvlak voor de maatregelen

- Met het lenteachtige weer trokken veel mensen dit weekend erop uit naar natuur- en recreatiegebieden. Desondanks was het op de meeste plaatsen niet té druk.
- Na de TK heeft nu ook de EK de spoedwet aangenomen waarmee het kabinet de juridische grondslag voor de avondklok repareert. Het kabinet wil de avondklok met drie weken verlengen. Een Rotterdamse advocaat stuurt aan op een proefproces over de boete van 95 euro voor het overtreden van de avondklok.
- Herstel-NL, een groep professionals onder wie artsen, economen en wetenschappers, is afgelopen woensdag een campagne begonnen tegen de lockdown en de avondklok. Hun boodschap: "Er is een plan waarmee Nederland open kan", prijkt op billboards, gaat rond op sociale media en is te horen in radiospotjes. Op Twitter is #OpenNLnu trending geweest. Virologen en andere medische experts hebben kritiek op het plan.
- Het aantal Nederlanders dat vraagt om een versoepeling van de lockdown neemt toe, blijkt uit een enquête van I&O Research. Zo'n 45 procent wil minder maatregelen, terwijl dat eind januari voor 21 procent gold. Nog slechts 9 procent van de ondervraagden wil juist een aanscherping van de lockdown (was 29 procent eind januari). Acht op de tien mensen (81 procent) vindt de avondklok daarentegen acceptabel (meetmoment lag vóór het 'avondklokvonnis'). Mensen hebben meer moeite met de regel dat ze maar één gast mogen ontvangen. Steun voor de avondklok blijkt ook uit onderzoek van EénVandaag (36.612 respondenten) vlak vóór het 'avondklokvonnis': ruim 60 procent staat achter de verlenging van de avondklok.
- Het aantal mensen dat achter het coronabeleid staat, is gedaald van 52 procent vorig maand naar 41 procent nu, volgens een peiling van Hart van Nederland (3.200 respondenten).
- Het Landelijk Actie Komitee Scholieren (LAKS) is verheugd over het nieuws dat de middelbare scholen waarschijnlijk vanaf 1 maart weer deels opengaan. De Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs (JOB) spreekt van een "heel goed signaal". Interstedelijk Studenten Overleg (ISO) hoopt dinsdag van het kabinet te horen wanneer studenten weer naar de hogeschool of universiteit mogen voor fysiek onderwijs.

- Jongerenorganisaties en sportbonden roepen het kabinet op om zo snel mogelijk jongeren in groepen of teamverband (buiten) te laten sporten op hun vereniging. Ze wijzen erop dat jongeren aanzienlijk minder zijn gaan sporten, ten nadele van hun lichamelijke en geestelijke gezondheid.
- De kappersbranche is blij met en hoopvol over het nieuws dat de kappers waarschijnlijk na 2 maart weer voorwaardelijk open mogen, aldus kappersbranchevereniging ANKO. De branchevereniging constateert ook dat steeds meer kappers het knipverbod aan hun laars lappen.
- De Koninklijke Boekverkopersbond wil snel in gesprek met het kabinet over een wijze waarop de boekwinkels weer open kunnen, eventueel gefaseerd. Volgens de bond wordt de financiële nood steeds groter en levert bezorgen en afhalen niet genoeg omzet op.
- Brancheorganisaties KHN (horeca) en INretail (detailhandel) zijn naar aanleiding van uitspraken van De Jonge (in de Telegraaf) zeer ontstemd over het alsmaar uitblijven van perspectief. Winkelen op afspraak, zoals nu wordt voorgesteld, kan Inretail ook niet milder stemmen: winkels moeten gewoon op 3 maart weer open kunnen. KHN zegt al zeker acht maanden aan de minister te vragen om zijn bewering over horeca en besmettingen met cijfers onderbouwen. De minister weigert dat tot nu toe, maar gebruikt het wel als argument om te onderbouwen dat de horeca nog niet open kan. Ook zijn de brancheorganisaties boos dat De Jonge bij de invoering van toegangstestbewijzen wil experimenteren bij evenementen, de culturele sector en sportwedstrijden, terwijl de horeca en winkels nog niet open mogen.
- Als winkeliers hun deuren niet kunnen openen, moet ongeveer 20 procent van de winkels de komende twee maanden sluiten en staan rond de 60.000 banen op de tocht, zegt de Raad Nederlandse Detailhandel (RND).
- VNO-NCW en MKB-Nederland willen dat vanaf 3 maart sectoren ten minste gedeeltelijk weer opengaan. De ondernemersverenigingen hebben hiervoor een plan bij EZK ingediend.
- Het briefstemrecht voor 70-plussers hoeft niet verruimd te worden naar andere kwetsbare groepen in de samenleving, oordeelde de rechter op vrijdag (19 februari) in een kort geding dat door de Partij voor de Dieren was aangespannen. In Frankrijk zijn de regionale verkiezingen uitgesteld.
- Sinds vrijdag heeft de politie op een aantal plaatsen in het land (Katwijk, Arnhem en Amsterdam) illegale feesten beëindigd.

Maatschappelijk ongenoegen

- Actiegroep Nederland in Opstand heeft via sociale media aangekondigd op 22 februari een bezoek te brengen aan burgemeesters; de actiegroep schrijft op sociale media dat het bij de Veiligheidsregio Utrecht wil protesteren tegen de inperking van het grondrecht om te demonstreren. Er zijn momenteel 10 mensen die aangeven te gaan en 37 mensen geïnteresseerd.
- De avondklok is de afgelopen week veelvuldig onderwerp van gesprek geweest. Naar aanleiding van de aanvankelijk gewonnen rechtszaak door Viruswaarheid, staat de discussie over de avondklok weer op scherp. Voornamelijk tegenstanders melden hun grote ongenoegen op sociale media. Op sociale media wordt ook interesse getoond in de inhoudelijke zitting van het hoger beroep, maar tegenstanders van de avondklok zien door de spoedwet weinig kansen. De inhoudelijke zitting van het hoger beroep wordt veel besproken op Telegram (in verschillende anti-overheid/COVID-19 gerelateerde kanalen). #hogerberoep en #avondklok zijn twee recente trending hashtags in Nederland.
- Qua demonstraties staan opnieuw 'kopjes koffie' gepland op 14 maart (Malieveld en Museumplein).
- Er blijft wekelijks onduidelijkheid bestaan binnen de mobiliserende kanalen of demonstraties nu op het Museumplein of elders in het land plaatsvinden. Dit komt omdat niet alle organisatoren samenwerken. Het verzamel-kanaal op Telegram (DitNooitMeerDenHaag) kent momenteel 6610 leden en de Facebook-pagina Nederland in Verzet is bijna 19.000 keer geliked.
- Zaterdag was er in Den Haag op het Malieveld een demonstratie (100 personen toegelaten) tegen politiegeweld en coronamaatregelen, die gemoedelijk verliep. Twee demonstranten werden gearresteerd. Op zondag was er een onaangekondigde demonstratie ('koffie drinken') op het Museumplein in Amsterdam tegen de coronamaatregelen (enkele honderden demonstranten). Deze werd door de politie en inzet van ME beëindigd. Ook in Leeuwarden was er die dag een demonstratie van 'koffiedrinkers' (eveneens enkele honderden demonstranten). De betoging verliep in een gemoedelijke sfeer; er werden geen aanhoudingen verricht. In het Friese Leeuwarden protesteerden zondag ondernemers en actiegroep Viruswaarheid tegen het coronabeleid. In Alkmaar was er 's avonds een vreedzame fakkeloptocht (170 mensen) tegen de coronamaatregelen.
- Zondagavond trad in Amsterdam de politie op toen circa 500 mensen in het Vondelpark stonden te feesten. Onder de noemer Danceforfreedom werden er op sociale media het hele weekend dansprotesten aangekondigd in verschillende steden. De oproep is om vanuit thuis te dansen, op het balkon, op straat of in de tuin. In bepaalde steden is opgeroepen samen te komen.